

DN DEBATT

DN Debatt. ”Sprid inte bilden av att det är för sent att rädda klimatet”

PUBLICERAD 2021-10-18

Aktivister från aktionsgruppen Extinction Rebellion protesterade nyligen i Hamburg för att visa stöd hungerstrejkande klimataktivister. Foto: Bodo Marks/DPA

DN DEBATT 19/10.

Klimatforskare: Att likställa klimatförändringarnas risker med mänsklighetens undergång saknar vetenskapligt stöd.

Uppfattningen att det snart är för sent för att rädda klimatet har skapat ångest och handlingsförlamning, skriver bland andra Thorsten Mauritsen och Deliang Chen, två av huvudförfattarna till den senaste rapporten från FN:s klimatpanel IPCC.

UTVALD LÄSNING I DIN MEJLBOX

DN:s klimatreporter Peter Alestig ger dig veckans viktigaste läsning om klimatkrisen – nyheter, granskningar, fördjupningar och intervjuer.

[Skaffa nyhetsbrev](#)

Inte minst inspirerade av den svenska klimataktivisten Greta Thunberg visar unga runt om i världen ett starkt och ökande

engagemang för att stoppa klimatförändringarna. Det är bra. Men allt fler unga känner också existentiell klimatångest inför framtiden.

Det förekommer till och med att unga hungerstrejkar för att deras länder ska driva en tuffare klimatpolitik. De utsätter sig för livsfara genom att inte äta och dricka och säger att om deras krav inte tillgodoses kommer de ändå snart att dö av klimatförändringar.

Som klimatforskare håller vi med om att världens länder behöver göra betydligt mer för att stoppa den globala uppvärmningen. Men vi vill också förmedla insikten att risken att unga i västvärlden i framtiden ska dö av klimatförändringarna är liten och nog i praktiken försumbar ur ett individuellt perspektiv.

Det är tveklöst så att klimatförändringar orsakar stora globala problem och risker. I vissa delar av världen kan förändringarna få betydligt allvarigare effekter på mortaliteten, men också där behöver riskerna ställas i proportion till andra risker och till de sociala, ekonomiska, medicinska och tekniska landvinningar som minskar dödligheten i naturkatastrofer. Att likställa klimatförändringarnas risker med mänsklighetens undergång är inte konstruktivt och saknar vetenskapligt stöd.

Inte bara unga är oroliga. Den nyligen publicerade studien [Global Common Survey](#), som delfinansierats av svenska forskningsfonden Mistra, visar att hela 73 procent av befolkningen i världens största ekonomier, G20-länderna, tror att vi är nära en tröskel ("tipping point"), där jordens klimat plötsligt förändras och blir svårt eller omöjligt att stabilisera.

Om något sådant skulle ske kan det vara för sent att stoppa klimatförändringarna. Klimatpolitik blir då meningslös. Att denna uppfattning vuxit sig stark kan bero på den felaktiga föreställningen att ett missat globalt temperaturmål i sig innebär ett steg över en sådan tröskel, till exempel att då koldioxidbudgeten för 2 graders uppvärmning är förbrukad kan fortsatt uppvärmning inte hejdas.

Detta är dock ogrundat och stämmer inte med vad forskningen säger. Vi är oroade över att den felaktiga uppfattningen att det snart är för sent sprider sig.

I den [senaste rapporten från FN:s klimatpanel IPCC](#) diskuteras forskning som funnit tecken på att snabba förändringar i hela jordens klimat har inträffat under jordens långa historia. Dessa snabba förändringar har dock endast skett under förhållanden som varit betydligt kallare än nu eller mycket varmare än de som IPCC förväntar sig även i mer pessimistiska scenarier.

IPCC noterar att det finns obekräftade hypoteser om att utsläppen av växthusgaser skulle kunna leda till att en tröskel passeras och jordens klimat tippas över till ett permanent mycket varmare tillstånd. Att detta skulle kunna ske i närtid avfärdar IPCC. Man skriver (i vår översättning, originalet finns i kapitel 1, sidan 66): "Det finns ingen evidens för sådana icke-linjära effekter på global nivå i prediktioner för det närmaste århundradet, under vilket den globala medeltemperaturen i

stället förväntas öka i ungefärligen konstant proportion mot de ackumulerade utsläppen av växthusgaser.”

Föreställningen att vi är nära en absolut gräns som koncentrationen av koldioxid eller temperaturen inte får överskrida om inte klimatsystemet ska kollapsa är farlig. Den kan leda till att man förespråkar extrema lösningar som att avskaffa demokratin, och att man bortser från kostnaden och effektiviteten hos olika åtgärder.

Det kan också leda till ett bakslag för klimatarbetet när det visar sig att jorden inte går under då 1,5-gradersmålet överskrids, vilket det med största sannolikhet kommer att göra inom ett tiotal år. Men enligt forskningen finns det alltså ingen sådan gräns, utan skadorna ökar i stigande grad med utsläppens storlek. Därmed ökar också värdet av minskade utsläpp. Att ändå torgföra vetenskapligt ogrundade hypoteser som sanningar riskerar att urholka förtroendet för en seriös klimatforskning.

Trots att det alltså inte kommer att bli för sent bör vi absolut inte vänta med att ställa om till global klimatneutralitet. Endast med de facto netto noll globala utsläpp av koldioxid kan temperaturen stabiliseras. Ju tidigare det sker, desto lägre grad av uppvärmning kan vi stanna vid.

Om vi väntar fortsätter koldioxid att ackumuleras i atmosfären. En betydande del av denna stannar där i tusentals år och vi vet med stor säkerhet att detta leder till ett varmare klimat, stigande havsnivå och att vissa typer av extremväder blir vanligare. Det finns också anledning att befara att ett antal tröskeeffekter, eller snabba regionala förändringar, som inte har globala konsekvenser men ändå kan vara mycket allvarliga, kan inträffa.

Dit hör en permanent avsmältning av havsisen i Arktis och en kollaps av regnskogen i Amazonas och andra stora skogar. Det finns dock ingen forskning som visar att detta skulle leda till att den mänskliga civilisationen kollapsar eller att vi som art försvinner. Men risken att klimatförändringar får mycket stora negativa konsekvenser för liv och hälsa, särskilt i många fattiga delar av världen och för framtida generationer som inte kan föra sin talan, är ändå så stor att en övergång till global klimatneutralitet har ett synnerligen stort värde.

Analyser av [internationella valutafonden IMF](#) och [internationella energibyrån IEA](#) har visat att en övergång till netto noll utsläpp över några decennier kan ske utan stora samhälleliga kostnader och negativa fördelningspolitiska konsekvenser. För att detta ska kunna ske är det centralt att det kostar att utnyttja den begränsade naturresurs som klimatsystemets förmåga att absorbera koldioxid utgör.

Man behöver därför sätta ett pris på utsläppen. Däremot kan en dåligt ut- formad klimatpolitik göra denna omställning så kostsam att den försenas eller rent av förhindras.

Vi är djupt oroliga för att en felaktig beskrivning av forskningsläget får fäste hos befolkningen. Vi är övertygade om att politiska beslut blir bättre om de grundas på den bästa

kunskapen om förutsättningar, risker och nödvändiga
avvägningar.

Vi är också oroliga för att uppfattningen att det snart är för sent i kombination med det faktum att världen behöver tid för att ställa om till faktisk klimatneutralitet skapar ångest och handlingsförlamning. Kanske växer också "prepper"-rörelser och fokus läggs på den egna nationens överlevnad i stället för på utsläppsminskningar.

Detta är en dålig grogrund för de politiska beslut och internationella överenskommelser som krävs för en ordnad övergång till klimatneutralitet. Vad som behövs är en korrekt beskrivning av forskningsläget, där tydlig åtskillnad görs mellan brett etablerade resultat och kontroversiella hypoteser.

I kombination med engagemang tror vi detta skapar de bästa förutsättningarna för att de lösningar på klimatutmaningen som faktiskt finns också genomförs. Det spelar roll både vad vi gör och när vi gör det!

DN Debatt. 19 oktober 2021

Debattartikel

Åtta forskare:

"Sprid inte bilden av att det är för sent att rädda klimatet"

Repliker

Författaren och aktivisten Herman Geijer:

"Samhällsförändring är inte klimatforskarens specialitet"

Pontus Bergendahl, Extinction Rebellion:

"Det finns all anledning att vara klimatalarmist"

Psykologen Kali Andersson:

"Oro för klimatet leder inte till passivitet"

Göran Dahlman:

"Större problem att politiker tonar ner riskerna"

Kjell Andersson, Herrljunga:

"Unga i fattiga länder överlever inte ett varmare klimat"

Klimatforskarna Kevin Noone och Paul Glantz:

"Vår generation måste lösa klimatkrisen"

Slutreplik

Åtta forskare:

"Fatta klimatbeslut på bästa möjliga faktaunderlag"

TEXT

Frida Bender, docent, universitetslektor i klimatmodellering, Meteorologiska institutionen, Stockholms universitet

Rodrigo Caballero, professor i klimatmodellering, Meteorologiska institutionen, Stockholms universitet

Deliang Chen, professor i fysikalisk meteorologi, Institutionen för geovetenskaper, Göteborgs universitet

John Hassler, professor i nationalekonomi, Institutet för internationell ekonomi, Stockholms universitet

Per Krusell, professor i nationalekonomi, Institutet för internationell ekonomi, Stockholms universitet

Thorsten Mauritsen, universitetslektor i klimatvetenskap, Meteorologiska institutionen, Stockholms universitet

Jonas Nycander, professor i fysisk oceanografi, Meterologiska institutionen,
Stockholms universitet

Michael Tjernström, professor i meteorologi, Meterologiska institutionen,
Stockholms universitet